

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗАВДАННЯ ЗОВНІШНЬОГО КАРАНТИНУ РОСЛИН

Шмата Т. Я., Герц Н. В.

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

В останні роки відбулися великі політичні та соціально – економічні зміни. Україна стала самостійною державою. Її кордони простягаються на 6,5 тис. км через рівнини, гори, ліси, ріки, моря. У морських і річкових портах, пристанях, на залізничних станціях, в аеропортах, на аеродромах, на підприємствах поштового зв'язку, автомобільних дорогах, автовокзалах, автостанціях, пунктах пропуску на державному кордоні створено 189 прикордонних пункти з карантину рослин. Спеціалісти служби стоять на сторожі охорони рослинних ресурсів України від занесення та розповсюдження небезпечних шкідників. Відповідальність за охорону території України від проникнення і поширення карантинних шкідливих організмів покладена на Державну ветеринарну та фітосанітарну службу України, яка підпорядковується Міністерству аграрної політики України. У країні створено 24 обласні держінспекції, а також інспекції в містах Києві і Севастополі та в АР Крим. На залізничних станціях, в аеропортах, на аеродромах, при морських та річкових портах, при станціях на підприємствах поштового зв'язку, автомобільних дорогах, автовокзалах, автостанціях, пунктах пропуску на державному кордоні діє 189 прикордонних пунктів з карантину рослин, 15 фумігаційних загонів та 11 бригад. Розрізняють зовнішній, внутрішній та лісовий карантини рослин [2].

Зовнішній карантин рослин покликаний захищати рослинні багатства країни від ввезення відсутніх в Україні шкідників, хвороб рослин та бур'янів з імпортованим підкарантинним матеріалом, а також на запобігання вивезенню шкідників з експортованим матеріалом, що обумовлено у договорах з країною-імпортером. Вивчаючи світову шкідливу фауну і флору та враховуючи місцеві умови, а також рекомендації регіональних

міжнародних організацій з карантину рослин та національні особливості, кожна країна складає свій перелік карантинних організмів - шкідників, збудників хвороб рослин і бур'янів, проти яких здійснюється 15 комплекс державних заходів по карантину рослин [2]. Державна служба карантину рослин України керується своїм національним переліком [1]. Вся підкарантинна продукція, яка надходить в Україну із закордону, підлягає обов'язковому догляду держінспектором з карантину рослин в пунктах пропуску через державний кордон та за місцем призначення. Фітосанітарний контроль поширюється на всі підкарантинні матеріали та об'єкти і транспортні засоби, які надходять в Україну [1].

Важливим принципом зовнішнього карантину є профілактика завезення карантинних об'єктів у нашу країну [2]. Багаторічна практика свідчить, що в ході проведення фітосанітарного догляду на прикордонних пунктах часто виявляють шкідливі організми, відсутні на території держави. Тому відповідальною ланкою у системі заходів є встановлення фітосанітарного стану імпортованих підкарантинних вантажів, оскільки попередити завезення в країну карантинних організмів простіше і дешевше, ніж локалізувати і ліквідувати осередок. Догляд підкарантинних вантажів, які проводять карантинні інспектори, та лабораторна експертиза зразків складають єдиний і взаємопов'язаний процес. Проаналізувавши виробничу діяльність зовнішнього карантину в здійсненні фітосанітарного контролю на державних кордонах України, можна виділити наявність систематичних помилок, які допускаються у виробничій діяльності державної служби. Серед найголовніших і найчастіших порушень є наявність на пунктах карантину рослин і пунктах пропуску на державному кордоні заздалегідь завірених печатками бланків фітосанітарних сертифікатів на експорт продукції, відсутність печатки відповідного зразка на пунктах пропуску на державному кордоні, на виданих фітосанітарних сертифікатах були відсутні підписи інспекторів, згідно літературних джерел, часті випадки виявлення актів фітосанітарного контролю не встановленого зразка та випадки експорту дерев'яного пакувального матеріалу без належного маркування і без проведення відповідних фітосанітарних заходів

та багато інших. Все вище наведене що призводить до порушення Постанови Кабінету Міністрів №705 Про деякі питання реалізації Закону України «Про карантин рослин» і Міжнародного стандарту з фітосанітарних заходів №12 [1].

Таким чином, державна служба з карантину рослин України має невпинно рухатися і наближатися до максимально ефективної організації роботи з фітосанітарії відповідно до міжнародних стандартів.

Список використаних джерел

1. Про карантин рослин: Закон України від 19 січня 2006 р. № 3369-IV зі змінами. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 19–20. 167 с.
2. Фітосанітарні принципи карантину та захисту рослин і застосування фітосанітарних заходів в міжнародній торгівлі. *Секретаріат Міжнародної конвенції із захисту рослин; Міжнародні стандарти з фітосанітарного захисту*. Рим: ФАО, 2006. № 1. 19 с.

СУЧАСНИЙ СТАН ДОСЛІДЖЕНЬ ФІТОІНВАЗІЙ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Цимбаліста І. І., Герц Н. В.

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

Згідно визначення Конвенції ООН «Про біорізноманіття» (1992), поняття «інвазійний вид» слід розглядати як «вид, який натуралізувався та завдав або завдає шкоди аборигенним видам, їх угрупованням або екосистемам у цілому» [3]. На сьогоднішній день питанням дослідження інвазивних видів живих організмів їх впливу на довкілля приділено багато уваги. Велика кількість наукових праць присвячена фітоінвазіям та їх біологічним особливостям. Вони відзначаються, перш за все, «агресивністю», тобто здатністю швидко розмножуватися, а відтак, і розповсюджуватися та входити в різноманітні типи ценозів. Крім того, інвазійні види можуть чинити прямий або опосередкований вплив на здоров'я, добробут та економічну діяльність людини. Доведено, що інвазії чужорідних видів – одна з найбільших екологічних проблем сучасності, яка гостро постає у зв'язку з